Mustaqil gazeta

HURRIYAT

1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan

№21 (275) 2002-yil 29-may

"Ҳуррият" сизники,
Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!
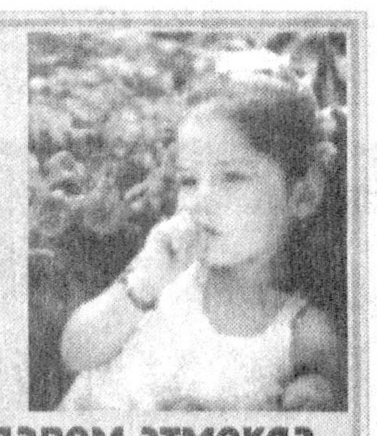
Газетамизга обуна давом этмоқда.
Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар учун — 233, ташкилотлар учун — 234.

Д.АҲМАД фотоси

— Анув эшитмасин, бугун Диёрбекнинг концертига тушамиз!..

Фахр

ЎЗБЕК ЖУРНАЛИСТИНИНГ АМЕРИКАДАГИ МУВАФФАҚИЯТИ

"Умид" жамғармаси йўлланмаси билан дунёнинг илғор мамлакатларида Ўзбекистоннинг мингдан ортиқ ёшлари билим олиб, турли ташкилот ва идораларда фаолият юритмоқдалар. Уларнинг кўпчилиги ўзларининг аъло ўқиши ва иқтидори билан бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар. Мақоламиз қаҳрамони — иқтидорли журналист Зилола Саидова. Университетни ўтган йили битирган. Зилоланинг журналистика соҳасидаги изланишлари эътиборга молик.

АҚШнинг Индиана штати маркази— Индианаполис шаҳри Давлат бадиий кўргазмалар залида ўзбекистонлик ёш, иқтидорли журналист Зилола Саидованинг Америкада илк бор намойиш этилаётган катта фото-кўргазмаси муваффақиятли ниҳоясига етди. Мазкур фото-кўргазмада Ўзбекистоннинг бугунги ҳаёти акс эттирилган лавҳалар кўпчилик этиборини ўзига жалб қилди. Зилола асли бухоролик бўлиб, 2001 йили АҚШнинг Индиана Университетини муваффақиятли тамомлади. У "УМИД" жамғармаси совриндори сифатида келган. Зилола журналистика факультетида билим олиб, америкалик журналистлар билан тез-тез учрашиб, улардан тажриба ва маҳорат ўргана бошлади.

Мазкур кўргазмада асосан Бухоро фото-этюдлари, қишлоқ ёшлари ҳаёти, ўзбек урф-одатлари, қизиқарли лавҳаларда акс этган. Кўргазма ташкилотчиларининг таъкидлашича, уни ҳафта давомида 2000 дан ортиқ индианаликлар томоша қилишди, оммавий ахборот воситаларида ҳам ёритилди.

Лойиҳа раҳбари, Индиана Университети профессори Билл Фиерманнинг таъкидлашича, Зилола жуда иқтидорли ва келажаги порлоқ журналист ҳисобланади. Унинг барча фанларни қунт билан ўрганиши ва ташаббускорлиги кўпчилик ўқитувчилар томонидан эътироф этилган. Профессор Фиерман ва унинг ёрдамчилари иқтидорли ўзбек журналистининг катта ишига яқиндан ёрдам бердилар. Зилоланинг фотосуратлари учун Университет 3000 доллар маблағ ажратди. Зилола суратларни талабалик йиллари ёзги таътил кунларида Бухоро вилояти туманларида бўлиб суратга олган экан. Зилола вақтини кўпроқ қишлоқдаги ўқувчи болалар орасида ўтказиб, уларга журналистикага қизиқиш уйғотиш борасида суҳбатлар ўтказган. Университет томонидан бухоролик болалар учун совға қилинган 100 дан ортиқ кичик фотоаппаратларни тарқатиб, болаларга суратлар олишни топширади. Болалар ҳам бир зумда фото-плёнкаларни тўлдириб Зилолага етказишади. Мазкур фотосуратларни Зилола Университетга олиб келди. Университет домлалари барча суратларни махсус рамкаларга солишгач, Индиана штатидаги мактабларда кўргазмалар ўтказиша бошлашди. Америкалик болалар ўзбек болалари томонидан олинган фотосуратларни томоша қилишди. Эндиликда Ўзбекистон тўғрисида уларда маълум тасаввур пайдо бўлди. Болалар кўргазмасининг дастлабкиси, шу йил "Наврўз" байрамида намойиш этилди. Бу кўргазма ҳам кўпчилик эътиборини ўзига тортди. Кўргазмада профессор Б. Фиермандан кейинги режалар тўғрисида сўраганимда, у киши Зилола Саидованинг барча расмлари яқинда сидиром(СД) дискетаси сифатида чиқарилишини ва мазкур электрон кўргазма Американинг барча олийгоҳлари, ўрта мактаблари ва кутубхоналарига тарқатилиши кўзда тутилганини айтди. Индиана Университети, Евроосиёни ўрганиш Департаменти аспиранти Керри Косбойнинг таъкидлашича, мазкур СД дисклар жорий йил ёзигача тайёр бўлар экан. Биз юртдошимизнинг ютуқларидан беҳад қувондик.

Мавлон ШУКУРЗОДА
АҚШ, Индианаполис

УШБУ СОНДА:

ЖАМОАТ ТРАНСПОРТИ: ЭҲТИЁЖ ВА ИМКОНИЯТ 2

Ойбек ҲАМРОҚУЛОВ: "САНЪАТ — БИР ЧАМАН..." 4

Викторина

"БМТ БИЛАН ЎЙНА" — ЮТҚАЗМАЙСАН!

БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси Ахборот маркази ва БМТнинг Европа Иқтисодий комиссияси (Женева) мамлакатимиз ўқувчилари учун "БМТ билан ўйна" янги викторинаси бошланганини эълон қилди. Шу муносабат билан ваколатхонада журналистлар учун уюштирилган анжуманда дастлаб викторинанинг ўтган йилги ғолибларини тақдирлаш маросимидан Ахборот маркази ходимлари томонидан тайёрланган видеолавҳа намойиш этилди.

Таъкидлаш жоизки, бу йил 26 август — 4 сентябрда Йоханнесбург шаҳрида (Жанубий Африка Республикаси) юксак даражада ўтадиган барқарор тараққиётга бағишланган Бутунжаҳон учрашувидан келиб чиқиб, бу йилги "БМТ билан ўйна" викторинаси саволларида "барқарор тараққиёт" мавзусига кўпроқ урғу берилади. Викторина иштирокчилари БМТнинг дунёдаги барқарор ривожланишини қўллаб-қувватлаш борасидаги ишлари, замин табиий ресурсларига ортиқча оғирлик туширмай туриб ўз эҳтиёжларини қондириш йўли билан келажак авлодларни таҳдидга қўймаслик натижасида жаҳон аҳолиси турмуш даражасини оширишни кўзлаб қилаётган тадбирлари ҳақидаги кенг қамровли саволларга жавоб берадилар.

Саволлар чиройли безаклар билан ишланган буклет ҳолида Женевада ўзбек ва рус тилларида жаъми йигирма минг нусхада чоп этилди.

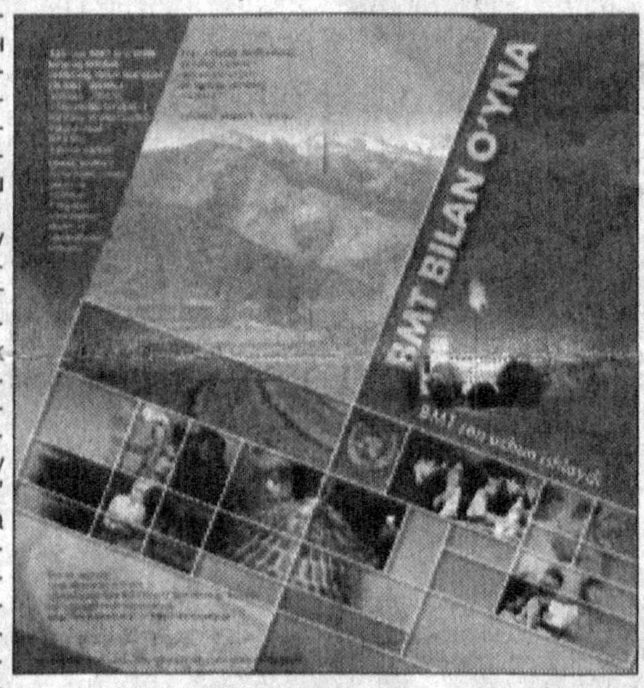

Викторинада 14 ёшдан 16 ёшгача бўлган ўқувчилар қатнашишлари мумкин. Барча саволларга тўғри жавоб топган иштирокчилар шу йилнинг сентябр ойида викторинанинг Тошкент шаҳрида бўладиган финал босқичига таклиф қилинадилар. Финал ғолибларининг барчасига БМТ Бош котиби Кофи Аннан имзоси туширилган диплом ҳамда турли рағбатлантирувчи совғалар топширилади. Совғанинг каттаси — Женева(Швецария)га сафар ва БМТнинг Европа штаб-квартирасида бўлишдан иборат. Шунингдек, иккинчи ва учинчи ўринларни олганларга ҳамда викторинада минтақалардан қатнашган энг яхши иштирокчига таъсисчиларнинг махсус совғалари ва Ўзбекистон Халқ артисти Насиба Абдуллаеванинг махсус совғаси тақдим этилади.

Бу йилги викторинанинг бош ҳомийси В.Штейнерт раҳбарлик қилаётган "Штейнерт индастриз" компанияси ҳисобланади. Шунингдек, Швейцариянинг Ўзбекистондаги элчихонаси, БМТнинг Тараққиёт дастури ва БМТнинг болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ), "Интерконтинентал" меҳмонхонаси, "Шарқ-Мир" корхонаси лойиҳа ҳомийларидан саналади.

"БМТ билан ўйна" викторинаси мамлакатимизда учинчи маротаба ўтказилмоқда ва борган сари оммалашиб, нуфузи ортиб бормоқда. Унда биринчи йилда тўрт минг ўсмир қатнашган бўлса, иккинчи йилда ўн саккиз минг ўсмир иштирок этди. Бу йилги викторинада ҳам аввалги йиллардагидан кам ўсмир иштирок этмаслиги аниқ.

МУХБИРИМИЗ

Тақдимот

КОМПЬЮТЕР ЁРДАМИДА БИЛИМ ОЛИШ

Давлат тест марказида ўтказилган бу галги тақдимот маросими ёшларнинг билим олишлари учун анчагина қулайлик туғдиради. Мазкур тақдимот "Мустақил таълим олиш электрон тизими", "Талаба", "REAL TEST" мустақил таълим олиш электрон тизимининг маълумотлар базаси каби компьютер дастурлари юзасидан бўлиб, таълим тизимида рўй бераётган ислоҳотларнинг натижаси ўлароқ ёшларимизга кўрсатилган бир ғамхўрликдир. Бу дастурлар компьютер технологияларининг барча талабларига жавоб беради, шу билан бирга олий ўқув юртларига кирувчилар учун репетитор вазифасини ҳам ўтайди.

— Дастурларнинг асосий мақсади фойдаланувчиларга тест топшириқлари орқали мустақил билим беришдир, - дейди Давлат тест маркази раиси Муҳсин Муҳиддинов.

МУХБИРИМИЗ

Давлат тест маркази раиси М.Муҳиддинов йиғилганларга янги дастур ҳақида гапириб бермоқда.

Нашр

МИНБАРДА НЕ ГАПЛАР?

Нега саволни чойхонадамас, гузардамас, минбарда нима гаплар, деб қўйдингиз дейишга шошилманг. Журналист халқининг чойхонаси ҳам, гузарию минбари ҳам битта — "Ўзбекистон матбуоти"! Ҳамкасбларимиз ўзларининг касбий дарду қувончини "бозор" қиладиган, баҳам кўрадиган ягона нашр ҳам — шу!

Дарвоқе, ўзимизнинг журнални май-июнь сонини қўлга олдингизми? Йўқ, деб одамни уятга қўйманг тағин. Бай-бай-бай, муқовасининг силлиқлигини, дид билан зийнатланганини қаранг! Журнални очишингиз билан ундан байрамона руҳ уфураётганини ҳис этиб турасиз.

Илк мутолаадаёқ бош муҳаррирнинг уйғоқ фикрларига "урилиб" кетасиз. У "Бугунги матбуот оёғи-қўлигина эмас, фикри ҳам чаққон ва учқур, қалби тоза ва холис қалам эгалари кўпайишига жуда-жуда муҳтож"лигини таъкидлаш баробарида сизга қарата кетма-кет саволлар ёғдиради: "Дард ва ҳасратимизни қаерда ўртоқлашамиз? Таклифларимизни қайси восита орқали ўртага ташлаймиз?" Ва бу саволлар жавобини ҳам ихчамгина шаклда баён қилади: "Сизу биз журналистларнинг касбий минбаримиз бор — у ҳам бўлса — "Ўзбекистон матбуоти!" Бош муҳаррир шу тариқа ҳамкасбларни журнал билан ҳамкорлик қилишга даъват этади.

Журнал саҳифаларидан устоз журналист З.Есинбоевнинг "Истиқлолнинг мунаввар кўзгуси", Д. Икромованинг "Комиллик хазинаси", М.Худойқуловнинг "Сўз санъати" номли мақолалари ўрин олган.

Филология фанлари номзоди Ҳ.Саидов ва журналист Қ.Очилов "Янгилик нима?" саволи доирасида баҳс юритишган. Д.Ҳамидова ва И.Исмоилова телерадиожурналистика муаммолари хусусидаги фикрларини баён этишган. "Ўзбекистон матбуоти" йўқламасининг бу галги улоғи "Маърифат"чиларда кетган: газета билан яқиндан танишиш имконини берувчи материаллар, таҳририят жамоасининг суратлари босилган саҳифалар зиёлилар газетаси қиёфасини акс эттиради.

Шунингдек, журналдан ўрин олган устозлар ва маънавиятимиз намоёндалари ҳақидаги, матбаачилик сир-асрорларидан дарак берувчи мақола ва ҳаётий ҳикоя ҳам Сизга мунтазир. Ишончим комилки, янгича мазмун-мундарижа ва бетакрор шаклда чоп этила бошлаган журнал Сизга ҳам маъқул келади.

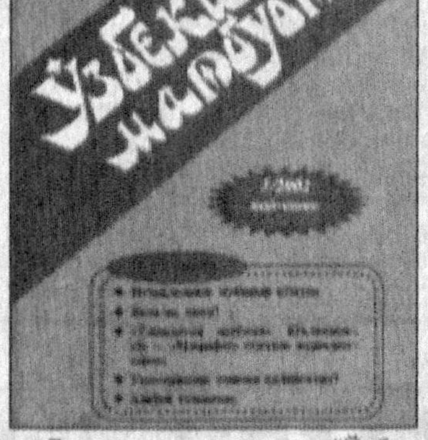

Гапнинг индаллоси: "Ўзбекистон матбуоти"ни ўқинг, унга ёзинг — журналнинг таянчига, доимий ҳамкорига айланинг. Сўз айтиш, фикр айтиш минбари — Сизу бизники — барчамизники!

Н.АСЛОН

Луқма

"10 МИНГ СЎМГА ШУ-УНЧАМИ?"

Яхши кунларда ишлатайлик деб, тежаб-тергаб йиққан пулимизга каттакон қозон сотиб олдик. Домда турадиганлар яхши билади, уй ичида қозон-товоқ сақлаш ноқулай. Биз ҳам янги қозонни балконимиз остига жойлаб қўйдик. (Кўп қаватли уйнинг биринчи қаватида яшаймиз). Буни қарангки, орадан бир неча кун ҳам ўтмай, кимдир қулфни бузиб қозонимизни ўғирлаб кетибди. Эҳ, яқинда сумалак пиширамиз деб ният қилиб тургандик-а?! Лекин умидсизликка берилмай, зудлик билан Чилонзор тумани ИИБга қўнғироқ қилдик. Бироз вақт ўтиб уйимизга келган икки киши туман ИИБ ходимлари экани, мурожаатимиз боис ташриф буюришганини айтишди.

Кўрсатилган эътибордан хурсанд бўлиб, уларга воқеани сўзлаб бердик. Бироқ ҳеч кутилмаганда милиция ходимлари: "Нима 10 минг сўмлик қозонга шунча ваҳимами, яна битта янгисидан сотиб оласизлар-да", — деб жавоб беришди-ю, жўнаб қолишди. Тўғриси, уларнинг хатти-ҳаракатига тушунолмадик. Пешона тери эвазига топилган пул 10 сўм бўлса ҳам ачинамиз-да. Ахир биз пулни ердан супуриб олаётганимиз йўқ-ку! Ёки ишонган тоғда кийик ётмайди, деганлари шумикин?

Отам: "Ўзингга эҳтиёт бўл, қўшнингни ўғри тутма", дердилар. Бугун бу сўзларда қанчалар жон борлигига яна бир бор амин бўлдим...

Акбар ХАЛИЛ

Мавзуга қайтиб

МУТАСАДДИЛАР ҲАМОН ЖИМ

Сўнгги пайтларда оммавий ахборот воситалари орқали юртимизда тадбиркорларга катта-катта имтиёзлар яратилаётгани, уларни қўллаб-қувватлаш давлат сиёсати даражасига кўтарилгани ҳақида кўп гапиряпмиз. Шунингдек, ҳуқуқлари турли идоралар томонидан поймол қилинган, сунъий тўсиқларга дуч келаётган тадбиркорларни тегишли идоралар ўз ҳимоясига олаётгани ҳақида ҳам кўп эшитаяпмиз.

2001 йил 19 декабрда газетамиз саҳифаларида мухбиримизнинг Фарғона вилояти Қува туманида яшовчи тадбиркор Олимжон Каримовнинг шикояти асосида тайёрланган «Тадбиркор синди» номли каттагина мақоласи чоп этилганди. Унда Қува шаҳрида бунёд этилган «Она ва бола реабилитация Маркази» қурилиши оқибатида тадбиркорнинг марказ атрофида бўлган «Чойхона мажмуи» асоссиз равишда, ҳеч бир ҳужжатлар расмийлаштирилмай бузиб ташлангани ҳақида ёзилганди. Чойхона ўрни эса ҳозирда хароба ҳолига келиб, қурилишга рухсат берилмаётгани, тадбиркорни ушбу масала юзасидан бир неча мутасадди идоралар сарсон қилаётгани таҳлил қилинганди.

Орадан бир неча ой вақт ўтди. Мутасаддилар эса ҳамон жим. На вилоят ҳокимлиги, на адлия бошқармаси мақолага муносабати битилган икки энлик жавоб ёзишди, на тадбиркорни ҳимоя қилишда бирор амалий чора кўришди. Тадбиркор эса ҳамон сарсон-саргардон.

Хўш, энди у қайси идоранинг эшигини қоқсин?!

ХАТЛАР БЎЛИМИ

"Наврўз — боқий байрам — 2002" танлови якунланди

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси танлов ҳайъати Ватанимиз мустақиллигининг шонли 11 йиллиги арафасида халқимизнинг азалий ва навқирон айёмини гўзал бетакрор кўринишларда ифодалаган, истиқлол даври кишилари тафаккурини янгилашдаги бемисл аҳамиятини кўтаринки руҳда тадқиқ ва талқин этган қуйидаги таҳририят ва ижодкорларни

"Наврўз — боқий байрам — 2002" танловининг ғолиби деб топди:

1. Энг яхши таҳририят:

"Қишлоқ ҳаёти" газетаси — Наврўзи олам мавзусига бағишланган махсус безакли сони ва туркум мақолалари учун.

2. Энг яхши мақола:

Гулчеҳра Йўлдошева — "Халқ сўзи" газетасидаги Наврўз анъаналари ва қадриятларини улуғловчи туркум мақолалари учун.

3. Энг яхши кўрсатув:

Фарҳод Бобожонов — "Ёшлар" телеканали орқали намойиш этилган "Бир ўлкаки..." кўрсатувининг Наврўзга бағишланган махсус сони учун.

4. Энг яхши эшиттириш:

Фахриддин Абдураҳимов — Ўзбекистон радиосининг "Мунаввар олам" дастуридаги Наврўзга бағишланган сценарийлари учун.

5. Энг яхши фото:

Нўъмонжон Муҳаммаджонов — Республика газета ва журналларида ёритилган туркум фотолавҳалари учун.

Таҳририятлардан **"Термиз оқшоми"** газетаси (Сурхондарё вилояти), **"Меҳнат байроғи"** (Қорақалпоғистон Республикаси Қораўзак тумани) газетаси, журналистлардан **Светлана Фролова** — ("Ташкентская правда"), **Мурoджон Тўхтаназаров** (Андижон "Ёшлар" телерадиокомпанияси), **Давронбек Тожиалиев** ("Маърифат" газетаси) рағбатлантирувчи совринларга сазовор бўлдилар.

Сана

КУТУБХОНАДА ШОДИЁНА

Байрамлар болалар учун ҳар доим шодлик улашиб келган. Наманган вилояти болалар кутубхонасининг ўқув залида Халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишлаб ўтказилган тадбир ҳам шундай бўлди. Болалар жамғармасининг вилоят бўлими, вилоят Болалар кутубхонаси ҳамда Давлатобод туманидаги 48-ўрта умумтаълим мактаб жамоаси ҳамкорликда ўтказган ушбу тадбирда "Қувнаб, яйраб ўсгин, болажон!", "Болалигим— Пошшолигим", "Мустақил юрт фарзандларимиз" номли китоблар тўплами намойиш қилинди. Шунингдек, 48-мактабнинг "Бекажон" ("Хозяюшка") тўгараги қатнашчиларининг нозик дид билан тикилган миллий каштачилик, гиламдўзлик халқ амалий санъати намуналаридан иборат қийқимли эртаклар кўргазмаси ташкил этилди. Ўзбек ва рус халқ эртакларининг қаҳрамонлари тасвирланган ушбу кўргазмада 7-синф ўқувчилари Оля Сучкова, Ольга Зюзинанинг бадиий ишлари биринчи ўринга лойиқ деб топилди. Даша Дадахўжаеванинг "Раққоса", "Ксюша", Филл Имонованинг "Насриддин афанди" қийқимли амалий ишлари қолган ўринларни олишди. Нозима Султонова тўқиган каштаси учун "Миллий анъаналарни сақлагани учун" мукофотига сазовор бўлди.

Тадбир сўнггида байрамга таклиф қилинган, кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари, меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига кийим-кечак, ўйинчоқлар, ўқув қуроллари топширилди. Дарвоқе, болажонлар бепул музқаймоқ билан сийланишиб, қўшиқ ва наволардан баҳраманд бўлишди.

Манзура ЭРГАШЕВА,
ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармасининг Наманган вилояти бўлими ходими

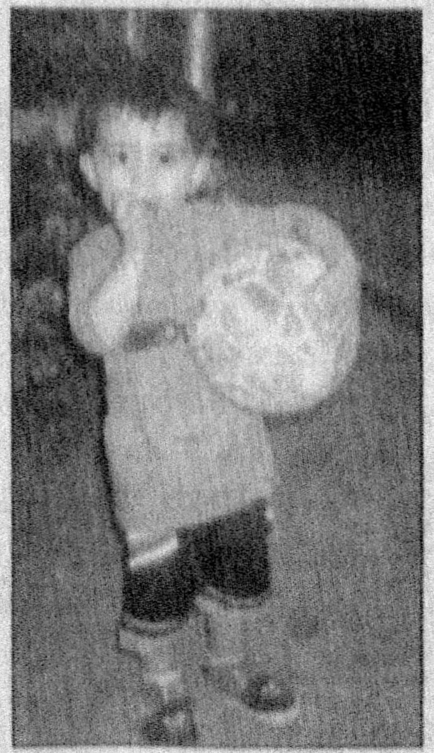

— Жаҳон Чемпионатига қатнашмасам бўлмади...

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Иллат

"БИТТА ЧЕКТИРИНГ!"

31 май — Бутунжаҳон тамакидан халос бўлиш куни

Кечки пайт кўчамизда ҳар хил сақич, ширинлик, сигареталар сотиб ўтирган бола билан унга ҳамтенг болаларнинг ҳангомасини эшитиб ёқамни ушладим.

— Хув, "Детский сигарет" борми?

— Йўқ... Ҳали обкелишади!

Тавба, дейсиз! Энди болаларбоп сигарета ҳам чиқибди-да. Нима бўлаяпти ўзи? Қаёққа бораяпмиз? Келгусида бизни нима кутаяпти? Саволлар кўп. Жавоблар ҳам. Аммо...

Аммо севимли шоир айтгандай "Колумбда бор аламим маним". Агар бойлик, шон-шуҳрат кетидан қувиб ўз юртини ташлаб бошқа Ватан излаган ўша Колумб бўлмаганда, бугун қашандалик бу даражада оммалашмасмиди?

Катта онамизни бутун қишлоқ Тасин момо деб атарди. Ўша онам мактабдан келсам мени ҳовлиқиб кўксига босди:

— Айланай, боламдан. Сенга бир гап айтаман. Ҳадеб мактабнинг олдидан сув ёқалаб келаверма. Аммангг айтди, мактабга папирос чекадиган қоровул бўлиб келибди. Энди қишлоғимиздан барака арийди. Эҳтиёт бўл!..

Йиллар ўтди. Энди қашанда қоровул тугул боболари бир умр ароқ ичиш, тамаки чекиш нелигини билмаган авлодлар "шайтон суви", "мўри тутатиш"дан армонсиз "баҳра" олиб юришдилар. Фақатгина шулар бўлсайди, майлия. Енига "гера", "кора"ларнинг қўшилганлиги етилиб келаётган фожеадан дарак бермоқда.

Дарвоқе, фожеа тўғрисида. Самарқанд вилоятининг Ургут тумани мана, яқин 70 йилдирки, деҳқончиликда асосан тамаки етиштириш билан шуғулланади. Бу маҳсулотни етиштириш билан боғлиқ жуда кўп заҳматлар тўғрисида бугун гапирмоқчи эмасман. Аммо хуллас, пахта сингари режалаштирилиб етиштириладиган маҳсулот бугун уни етиштирувчилар учун офат манбаига айланди. Сабаби шуки, йил ўн икки ой заҳарли ва ўта оғир шароитда меҳнат қилиб елкаси яғир бўлган деҳқон ва унинг болалари бир кило тамаки учун кўпига ўрта ҳисобда 200 сўм пул оламоқда. Бу пул эса на овқатланишга, на кийим-кечакка, на орзу-ҳавас кўришга арзийди. Кўнгил очиш ҳақида гапирмай қўя қолайлик. Ана шундай шароитда кўпчилик киши ўзи етиштирган тамакидан бино бўлган сигаретадан "бир хумори чиққунча" баҳра ололмай хом, ишланмаган тамакини майдалаб ва албатта эски газетага ўраб чекишни одат қилган. "Қуш уясида кўрганини қилади" дейди халқимиз. Доно гап. Катталарнинг "моҳорка" чекаётганини кўрган ўспиринлар ҳам ўзини ана шу "бозор"га урмоқда. Натижада улар бу "бозор"дан нафақат кашанда, балки огуннинг тайёр истеъмолчилари бўлиб қайтиб чиқмоқда ва инсониятнинг ёвуз душманлари очиб қўйган "огу бозори"га бемалол кириб кетмоқда.

Бу Ургутдаги гап. Ватанимизнинг бошқа минтақаларида эса вазият сал бошқачароқ. Бу ерларда тайёр "ош" — тамаки йўқ. Аммо бугун энг узоқ, газ ва электр етиб бормаган қишлоқда ҳам, албатта, олибсотар бор ва унинг "маҳсулоти" — сигарета ва бошқалар мавжуд. Нега шундай? Нега одамлар Фарғона ўрикини, Самарқанд нонини, Бухоро парвардасини, Дашибод анорини, Олтиариқ бодрингини, Тошкент пашмагини битталаб сотмайдилар, сотиб олмайдилар-у, нафақат соғлиққа, балки охир-оқибат жамиятга, инсониятга бало келтирадиган сигарета, папирос ва сигараларни сотиб оладилар? Нега? Унинг не оҳанрабоси бор? Саволлар кўп. Жавоблар ҳам. Лекин...

Лекин телевидение орқали намойиш қилинаётган кўрсатувларда эндигина ўз ақлини танийтган ёшларни жунбушга келтиришга, вужудини уйғотишга хизмат қилаётганини ҳамма ҳам билавермаса керак. Айниқса, республикамизнинг "Реклама тўғрисида"ги Қонуни талабларини четлаб ўтиб чекишга қарши тайёрланаётган баъзи кўрсатувлар, реклама роликлари аслида чекишни чуқур тарғиб қилишга хизмат қилаётганлиги, уларда билдирилаётган фикрлар юзаки эканлиги ва унинг замирида фақат чекиш, чекиш ва чекиш деган ёвуз ният яширинганлигини негадир кўпчилигимиз илғамаяпмиз. Сўнг эса юқорида айтганимиздай кўрсатув, клиплар, роликлардан жунбушга келган, уйғонган вужудни тинчлантириш учун ҳамда "чекма (чек), чекма (чекавер)" мазмунидаги кўрсатувлардан хулоса чиқарган ўспиринлар гоҳо очиқча, аксарият ҳолларда "донабай" сотувчиларнинг доимий харидорига айланади, қолади. Отасининг, кўпинча онасининг пулидан ўмариб, кашандалик кўчасига қадам қўяди. Бу йўл эса жуда узоқ, қадим йўлдир...

Шу хаёллар билан нон олиб қайтаётсам, бурчакда хиринглашиб турган қизлардан бири гап қотди:

— Амаки, битта чектиринг!..

Қулт этиб ютиндим, кўзимга отилиб келган ёшни нима қилишни билмай қолдим...

Неъмат МИРЗАЕВ,
журналист

Муаммо

ЖАМОАТ ТРАНСПОРТИ: ЭҲТИЁЖ ВА ИМКОНИЯТ

Маълумотларга кўра, "Тошшаҳарйўловчитранс" давлат уюшмаси **ўтган икки ой мобайнида 5 миллиард 47 миллион 400 минг сўм** даромад олган. Бу икки ойлик даромадга ҳеч бўлмаганда **50 дан ортиқ янги "Мерседес"** автобусларини сотиб олиб мумкин, дейишади мутахассислар. Бироқ, ҳамон пойтахтда йўловчиларнинг транспортга бўлган эҳтиёжлари қондириляпти, деб бўлмайди.

Ўзбекистон Республикасининг "Шаҳар йўловчилар транспорти тўғрисида"ги Қонунининг (1997 йил 25 апрель) 8-моддасида йўловчи ташиш билан шуғулланувчи корхона мажбуриятлари кўрсатилган. Жумладан, "Фуқароларнинг йўловчи ташишга бўлган эҳтиёжларини қондириш", "Шаҳар йўловчи транспортларининг бир маромда ишлашини ташкил этиш", "Йўловчиларга хизмат кўрсатиш сифатини ошириш" Қонуннинг асосий бандларидир.

Шунингдек, қонунда йўловчиларнинг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари ҳам таъкидлаб ўтилади: "Йўл ҳақини ўз вақтида тўлаш", "Ҳаракатланаётганда салонда ифлосликка йўл қўймаслик ва мулкка нисбатан эҳтиёткорона муносабатда бўлиш"...

Энди, мулоҳазага ўтадиган бўлсак, ҳар икки томон ҳам ўз мажбуриятларини бажаряптими? Афсуски, йўқ.

"Тошшаҳарйўловчитранс"-да расмий белгиланган автобусларнинг қатнов жадвалига назар солинг. 19-йўналишда ҳаракат эрталаб соат 5.30 дан бошланади. 5.30 дан 7.30 га қадар қатнов оралиғи 24-25 минутни ташкил этиши лозим. 7.30 дан 9.00 гача эса 12-13 минут, худди шу тартибда у 16.30 дан 18.00 гача ҳам юради. Қолган вақтларда 24-25 минут оралиқда ҳаракатланади. Шу тартиб 30-йўналишга ҳам тааллуқли. Фақат 19-автобус ҳаракатни 23.05 да тугатса, 30-йўналиш 22.54 да тугатади.

38-йўналиш ҳаракатни 5.20 да бошлаб, 23.36 да тугатади. Фақат унинг ҳаракатланиш вақти эрталабки ва кечки тирбандликда, яъни 7.30 дан 9.00 гача ва 16.30 дан 18.00 га қадар 6-7 минутни, қолган пайтларда 13-12 минутни ташкил этиши лозим.

Хуллас, ўрта ҳисобда эрталабки ва кечки тирбандликда автобуслар қатновидаги оралиқ 10 минутдан ошмаслиги, қолган вақтларда эса 20-22 дақиқадан бўлиши лозим. Аммо амалда эса...

Олимжон Файзиев, ўқитувчи: — Биласизми, ўзи ишга бориш учун 115-автобусда бор-йўғи тўрт бекат юраман, бироқ автобус кутиб, ярим соат вақт йўқотаман. Агар соғлиғимга тўғри келганда, бу йўлни яёв ўтган бўлардим.

Фарҳод Йўлдошев, ишчи: — Менимча, ҳайдовчиларнинг йўловчиларнинг эътирозлари мутлақо қизиқтирмайди. Улар бари-бир билганларини қилишади, хоҳлаганча танаффус қилиб, хоҳлаганда юришади.

— Тўғрисини айтиш керак—, дейди ўзини Мурод деб таништирган йўловчи. — Транспорт ҳаракатидан қониқмайман. Йўловчиларнинг бузилаётган ҳуқуқи назаримда масъул идораларни безовта қилмаяпти.

— Автобусларнинг хўжайинлари ўз ишхоналарига ҳеч бўлмаганда бир кун автобусда қатнашганда эди, ўшанда қандай ишлаш лозимлигини тушунишарди, — дейди Фотима исмли нафақахўр аёл.

Биз ўтказган суҳбатлар шуни кўрсатдики, йўловчиларни асосан автобусларнинг тирбандлиги, "Мустақиллик" (115-, 30-, 97-, 19- каби йўналишлар), "Буюк Ипак йўли" (101-, 105-, 63-, 24-йўналишлар), "Чилонзор" (41-, 116-, 34-, 81- ва бошқа йўналишлар) каби метро бекатлари олдида автобусларнинг керагидан ортиқ туриши ташвишлантиради. Бир йўловчи шаҳар жамоат транспортидаги ҳолатни қуйидагича тасвирлайди.

"Бошқаларни билмадиму, лекин 85-йўналишдаги автобусга эрталаб ва кечки пайт одамларнинг чиқиши худди оч одамларнинг нонга талашаётганини эслатади. Иззатини сақлаб, кутиб турсанг, яёв қолиб кетасан".

Йўловчилар билан суҳбат давомида "Нима, ёзганинглар билан бирор нарса ўзгарармиди, кимга керак қуруқ сафсата" каби фикрларга ҳафсаласиз қўл силкишларга гувоҳ бўлдик.

Юқорида таъкидланган жадвал борасида эса, хусусан 30-, 115-, 65-, 34-, 19- каби йўналишда қатновчи йўловчилар эрталабки 7.30 да кейин ҳам автобусларнинг қатнов оралиғи 30 минутлар чамасини ташкил этишини айтишди. Хуллас, йўловчилар ҳайдовчиларининг мазкур график асосида ишлашларига ишонишмайди. Айниқса, автобусларнинг кечки охирги қатнови, масалан, 30-йўналишнинг 22.54 да ёки 19-нинг 23.05 да ҳаракатни тугатиши мумкин бўлмаган ҳол эканлиги айтилди. "Кечки соат 22.00 дан кейин автобус кутиш натижасиздир", дейишади йўловчилар. 83-, 96-, 115-, 19- йўналишдаги автобусларда қатновчи талабаларнинг арз-додларини "Тошшаҳарйўловчитранс" раҳбарларига етказишга ваъда бердик. Талабалар ҳайдовчиларнинг қўполлигидан, автобусларнинг 13.00 дан 16.00 га қадар ҳам жуда кам кўриниши ва ўта тирбандлигидан нолишади.

Хуллас, эътирозлар кўп, уларнинг ҳаммасини келтиришнинг имкони йўқ. Бу борада "Тошшаҳарйўловчитранс" бошқармаси бошлиғи ўринбосари Салоҳиддин Исомиддинов олдинига "Мерседес" қатнаётган йўналишларда қатнов оралиғи бузилишига мутлақо ишонмаслигини айтди.

— Бундай узилишлар фақатгина эски автобуслар йўлга чиққанда бўлиши мумкин, чунки уларнинг биттаси бузилиб қолганда, интерваллар ўз-ўзидан узаяди", — дейди С.Исомиддинов. — Хусусан, гавжум метро бекатларида истаганича қаторлашиб йўловчи тўплаётган автобуслар мисол келтирилганда бошқарма бошлиғи ўринбосари ҳайдовчилар орасида айрим виждонсизлари борлигини тан олди. Умуман пойтахт аҳолисининг транспортга бўлган эҳтиёжи қондирилмаётганини асосий сабаби, транспорт воситаларининг эскирганлигидадир. 1992 йилдан буён мавжуд транспорт воситалари 4 мингтага камайган, йўловчилар сони эса ортиб бормоқда.

Ушбу муаммонинг келиб чиқишида таёқнинг бир учи ҳайдовчиларга келиб тегяпти. Исмини ошкор этишни истамаган бир ҳайдовчини суҳбатга тортдик.

"Биз асосан режа билан ишлаймиз. Режага кўра пул топширолмаган ҳайдовчи ишдан кетади. Шундай экан, агар ишлашни, режани уддалашни истасак, барибир гавжум бекатларга тўхташга, йўловчи йиғишга мажбурмиз, шундагина режани тўлдириш мумкин. Кўрсатилган жадвал бўйича ишлаб, режани уддалаб бўлмайди..." — дейди у.

Кўриниб турибдики, муаммо ўз-ўзидан пайдо бўлаётгани йўқ.

"Тошшаҳарйўловчитранс"-даги ҳаракатланиш жадвалига кўра, автобуслар аксарият ҳолда, ҳаракатни тонгги соат 5.30 дан бошлаб, тунги 23.30 га қадар давом эттиришади. Бироқ кўпчилик йўловчиларнинг гувоҳлик беришича, бу вақтнинг деярли икки соати мобайнида автобуслар ҳаракатланмайди. Ушбу ҳаракатланмаган вақт мобайнидаги харажатлар қайси ҳисобданлиги, умуман ҳаракатланиш давомида ҳам ноқонуний тарзда бузилган интерваллар эвазига орттирилган харажатлар иқтисоди қандай назорат қилинади? Бу саволга жавоб берган 2519-автосарой иқтисодчиси Наталья Васильевна ҳақиқатда, айниқса кечки 22.00 дан кейинги ҳаракатлар кузатилмаслигини эътироф этди. Бироқ, унинг сўзларича, автосарой харажатларини "Тошшаҳарйўловчитранс"даги жадвал бўйича эмас, реал ҳаракатлардан келиб чиққан ҳолда қилади.

Наталья Васильевна берган маълумотга кўра 24-йўналишдаги қатновнинг бир кунлик даромади 948,2 минг сўмни, харажати эса 624,7 минг сўмни ташкил этади. 30-йўналишда қатнаётган автобусларнинг бир кунлик даромади 502,4 минг сўмни, харажат 533,3 минг сўмни ташкил этади. Ушбу кўрсаткичлар "Тошшаҳарйўловчитранс"даги асосий жадвалга кўра эмас, реал ҳаракатларга асосланиб чиқарилган, — дейди автосарой иқтисодчиси.

Ачинарлиси шундаки, 30-йўналишдаги автобусларга кетадиган ҳар кунги харажатнинг 127 минг сўми таъмирлаш ишларига сарфланади. Чунки автобуслар эски, уларнинг аксарияти ўз муддатини ўтаб бўлган. Бироқ, ҳар кунги таъмирлаш харажатларини пойтахтдаги автосаройлардан йиғиб ҳисоблаб чиқилса, бу сумма бир нечта янги "Мерседес" автобусининг қийматига тўғри келиши шубҳасиздир. Шундай экан, давлат маблағи мақсадли сарфланиб, эски машиналарнинг ҳар кунлик таъмирига эмас, йўловчилар ҳожатини чиқарадиган ва маблағни иқтисод қиладиган янги автобуслар олишга ишлатилгани маъқул эмасми?

Таъкидлаш жоизки, бугунга қадар матбуотда "Тошшаҳарйўловчитранс" фаолиятига бағишланган бир нечта танқидий мақолалар чоп этилган. Бироқ ушбу мақолаларга расмий жавоб йўллангани билан корхонадаги иш тизими ҳамон аввалгидек қолавериши, кишини ажаблантиради. Ваҳоланки, бизнинг назаримизда "Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмасининг иш фаолиятини яхшилаш бир-икки нафар ҳайдовчига ҳайфсан эълон қилиш билан чегараланмайди.

Малик МАНСУР
журналист

Қадр

ҲАММА НАРСА МУҲАЙЁ, БИРОҚ...

Қарияларни қадрлаш йили эълон қилинганида барчамиз сергак тортдик, маъқулладик, мулоҳазага берилдик. Аслида ҳам қарияларни қадрлаш бизда қадимдан мавжуд. "Қариси бор уйнинг париси бор" деган нақлнинг қайси замонларда айтилганини биз ҳатто билмаймиз ҳам. Бироқ кирганда кўнгил оғринадиган қариялар уйлари мавжудлигини инкор эта олмаймиз. Кузатсангиз тўла-тўкис шароит, қариялар оқ ювиб-оқ таралади. Бироқ оила деб аталмиш муқаддас қалъадан маҳрум инсонларнинг фарзандлари ўз волидаи муҳтарамаси ва падари бузрукворларига меҳрибонлик кўрсата олмаса, начора?

Пойтахтимизнинг Собир Раҳимов туманида жойлашган республика уруш ва меҳнат фахрийлари пансионатидамиз. Бу маскан 1968 йилдан бери қанчадан-қанча қарияларни ўз бағрига олди, ғамхўрлик кўрсатди. Ҳозир у ерда 180 нафар қария истиқомат қилади.

Пансионатда 40 ўринли стационар, 3 та врачлик пункти, 12 минг китоб фондига эга каттагина кутубхона бор. Бундан ташқари парҳез гўшт ва тухум етказиб берадиган ёрдамчи хўжалик ҳам ташкил этилган. Қариялар бу ер шароитидан нолимай, шукр қилиб яшашлари мумкин. Саховатпеша инсонлар томонидан ёзиладиган дастурхон ҳам нуроний отахону онахонлар кўнглидаги чигилни ёзадиган тадбирлардан.

Қариялар ҳаётини кузатаркансиз, сўлғин чеҳраларга дуч келасиз. Бу ерга ким қандай келиб қолган? Ўз кўксига наштардек қадалиб турган дардларини тақдир измига йўяётган ожиз бандаларнинг кўзидаги ҳалқа-ҳалқа ёшларга гувоҳ бўлишдан-да ноқулай вазиятга дуч келмагандим.

— Биттаю-битта ўғлим бор. Онаси вафот этгач, бўйнимдаги қарздан қутулиб бошини икки қилиб қўйдим. Аввалига ҳаммаси яхши эди. Ўғлим ўз ишига бориб келар, мен эса келинимнинг роҳатини кўриб, эртадан-кечгача икки ёшнинг бахтига дуо ўқиб ўтирар эдим. Бироқ, шодлигим узоққа чўзилмади. Келиним кун ўтган сайин ўзгариб, ёқмас қилиқлар чиқара бошлади. Унинг қовоқ-тумшуғига ҳам, тушлик овқат ўрнига зарда билан чой-нон қўйиб кетишига ҳам чидадим. Аммо одамзотда маълум чегара, ҳад бўлар экан. Узлуксиз чойхонага чиқишлар, ўз уйим бўла туриб, нафақам кўчадаги ош-нонга етмай, тобора ошиб бораётган қарзларим, қўяверингки, барча-барчаси ҳиқилдоғимга келди. Ўғлимга арз қилиб ҳеч бир натижага эриша олмадим. Калтакланган келиннинг хуноби баттар ошиб, менга муносабати аввалгидан-да ёмонлашди. Кек-адоват мени ҳам қийнаб юборди. Охири бўлмади, ҳаммасидан воз кечиб, бу ерга келдим. Тақдир экан, мана яшаб юрибман.

— Икки қиз, бир ўғлим бор. Рафиқам ҳали ҳаёт, - деди яна бир отахон. — Анча йиллар муқаддам қизларимни турмушга чиқариб, ўғлим ва хотиним билан яшар эдик. Ўғлим вояга етиб қолганига қарамай, ҳамон эрка, шўх ва тантиқ эди. Бир куни унинг гиёҳванд моддалар истеъмол қилаётганига дуч келиб қолдим. Нима десам дедим: сўкдим, урдим, ҳақоратладим. Аммо онаси шунда ҳам ўғлимизнинг ёнини олиб, сан-манга борди. Энди бу хонадонда мен ўзимни бегона кишидек ҳис қила бошладим. Уйдан бош олиб чиқиб кетдим. Мана шу пансионат жонимга оро кирди.

Эшитишимча, ҳозир ўғлимнинг аҳволи жуда аянчли экан, тўшакка михланиб қолибди.

Бу ерга мени ҳеч ким йўқлаб келмайди, баъзан ҳеч кимга билдирмай, пинҳона йиғлаб оламан. Начора, Аллоҳ ҳукми, бошимда шу кунлар ҳам бор экан-да.

Инсон ўзи учун дунёда қаро кунлар бўлмаслигини Яратгандан сўраб яшайди. Бироқ фарзандинг ҳаёт бўла туриб, ўз уйингни тарк этишинг, ўзинг сингари тақдир эгалари қаторида яшашдан-да аччиқ қисмат бормикан? Кунлар бир хил, тунлар бир хил. Таомлару, ҳатто ўрин-кўрпалар ҳам бир хил. Шифтга тикилиб ётиш, хаёл суриш, кимнингдир, яна ўғлинг ёки қизинг йўқлаб келишини илҳақ бўлиб кутиш ҳам бир хил. Лекин сени ҳеч ким истаб келмайди. Ҳаёт чархпалаги айланаверади. Аммо ўтган кунларни ортга қайтариб, тақдирни бошқатдан бошлашнинг иложи йўқ. Умр эса шу тариқа поёнига етиб бораверади...

Биз яқин ўтмишни ҳали унутганимиз йўқ. Бизда қарияларнинг ҳам, болаларнинг ҳам махсус бошпаналари йўқ эди. Кексаларга нисбатан бундай "уф"ларни биз қабул қилолмас, ҳатто кечиролмасдик.

Биз кимга нимадир ёмонлик қилмайлик, яна ўзимизга қайтади. Кексаларга иззат-икром кўрсатиш, уларнинг ҳурматини жойига қўйиш, уларнинг кўнглини овлаш бизнинг қадимий урф-одатларимиздандир. Шундай экан, бу одат боқийлигича қолиши керак. Қарияларимизни ўз даврамизда, ўз хонадонимизда фарзандлик меҳримиз, қолаверса бурчимиз билан эъзозлайлик.

Фаррух БЎТАЕВ

Муносабат

МУРОЖААТ КЎП, НАТИЖА ЙЎҚ!

("Йўл азоби — гўр азоби... ми?" "Хуррият" 2002 й. 1 май.)

Самарқанд вилояти Иштихон туман ҳокимлиги газетанинг 2002 йил 1 май сонида босилган "Йўл азоби — гўр азоби...-ми?" номли мақола юзасидан қуйидагиларни маълум қилади.

Мақола 2002 йил 3 май куни тумандаги 56 та маҳалла, 10 та қишлоқ фуқаролар йиғини, 80 та ташкилот раҳбарлари иштирокида бўлган йиғилишда ўқиб берилди.

Ҳақиқатдан ҳам мақолада кўтарилган муаммо ўринли бўлиб, Бухоро—Тошкент катта трактининг Иштихон тумани чегарасидаги 20 километрга яқин масофадаги қисми кейинги 15—20 йилдан буён капитал таъмирланмаган. Йўлнинг туман чегарасидаги қисми "Самавтойўл" давлат акционерлик бирлашмаси (бошлиғи Х.Салмонов)га қарашли.

Бошқарма томонидан ҳар йили туман чегарасида деярли иш олиб борилмайди. Йўлнинг ҳолати, уни таъмирлаш юзасидан туман ҳокимлиги 1996 йилдан буён республика автомобил йўлларини қуриш ва фойдаланиш давлат акционерлик концерни бошқаруви, "Самавтойўл" давлат акционерлик бирлашмасига такрор-такрор мурожаат қилиб келмоқда, бироқ ҳанузгача натижа бўлмаяпти.

Иштихон тумани чегараси учун масъул бўлган 519-йўл бўлими ҳар 3—4 йилда гоҳ Каттақўрғон шаҳридаги, гоҳ Самарқанд шаҳридаги бошқармалар ихтиёрига ўтказилади. Туман ҳокимлигининг йўл бўлимини Иштихон автомобиль йўллар бошқармаси ҳисобига ўтказиш тўғрисидаги таклифи инобатга олинмайди. Натижада йўлнинг ҳолати кундан кунга ёмонлашмоқда, бундан йўловчилар ҳақли равишда норози бўлмоқда.

Йўлнинг ҳолатини яхшилаш юзасидан ҳокимлик томонидан 6 марта ёзма мурожаат қилинган.

Ҳ.ШУКУРУЛЛАЕВ,
Иштихон тумани ҳокими

Жавоб

"ГАЗ ФАҚАТ БАЙРАМЛАРДА БЕРИЛАДИМИ?"

("Хуррият". 2002 й. 7-сон)

Газетанинг 20 феврал 7(261)-сонида "Газ фақат байрамларда бериладими?" номи билан чоп этилган мақола Ангрен шаҳар ҳокимлигининг мутасадди ходимлари томонидан атрофлича ўрганиб чиқилди.

Шаҳар ҳокимлигининг аҳолини суюлтирилган газга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида бир неча бор "Тошвилоятгазтаъминот" шўъба корхонасига ёзма равишдаги мурожаатига қарамасдан, суюлтирилган газ билан белгиланган меъёрда таъминланмади, яъни режага асосан январ, феврал ойлари учун 1000 тонна ўрнига 152 тонна ажратилиши оқибатда аҳолининг электр-энергиясига бўлган талаби ошиб, кабель ва электр ускуналарини ишдан чиқишига олиб келди.

Ундан ташқари, электр энергиясининг "Тошэлектросет" ташкилотидан бериладиган "веер" буйруғи асосида ўчирилиши аҳолининг ҳақли норозилигига асосий сабаб бўлди.

Ангрен шаҳар ҳокимлиги томонидан юқори ташкилотларга бир неча бор ёзма равишда мурожаат этилганидан сўнг ушбу "веер" буйруғини бекор қилинишига эришилди.

5\1 "а" даҳа, 5-уй ҳамда 44-даҳа, 17-уй ертўлаларида жойлашган иссиқлик ва иссиқ сув қувурларида таъмирлаш ишлари олиб борилди ва носозликлар бартараф этилди.

Жумладан 5\1 а даҳасида жойлашган 5-уй 2002 йил мукаммал таъмирлаш режасига газ кирган 33 та уйдан бири бўлиб, жорий йилнинг II чорагида тўлиқ таъмирланиши кўзда тутилган.

А.КАМОЛХОНОВ,
Ангрен шаҳар ҳокими ўринбосари

Хат

МИННАТДОРЧИЛИК МАКТУБИ

Газетанинг 2002 йил 8 май куни чоп этилган "Туҳматми ё ҳақиқат" мақоласини ўқиб, жуда хурсанд бўлдик.

Биз мактабимиз жамоаси туҳмат билан 16 йилга озодликдан маҳрум этилган Нажмиддин Ҳакимов тақдири юзасидан вилоят суди, Олий суд, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари Вакилига кўп маротаба мурожаат этганмиз. Натижа бўлмаган. Мухбирларнинг шижоати билан ёзилган мақола ҳақиқатни тан олдириш вақти келганини англатиб турибди.

Жамоамиз номидан сизларга чуқур миннатдорчилик билдириб, ўзларингиздаги бор маҳоратларингизни ишга солиб, ноҳақдан азоб чекаётган ҳамкасбимизни озодликка чиқариб, ҳақни қарор топтиришдаги ишларингизга омадлар ёр бўлишини тилаб қоламиз.

Жиззах тумани
Х.Хўжақулов номидаги
30-ўрта мактаб ўқитувчилари
(жами 8 имзо)

Фаолият

БАНК—ИШБИЛАРМОН ҲАМКОРИ

"Ўзсаноатқурилишбанк"-нинг Андижон минтақавий филиали 644 нафар тадбиркор ва фермерларга намунали хизмат кўрсатмоқда. Ўтган йили банк филиали ажратган кредитлар туфайли қўшимча 386 та, шу йилнинг дастлабки 3 ойи ичида эса 156 та янги иш ўринлари яратилди. Тадбиркорларга берилган 317 миллион сўмлик кредит туфайли 88 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Кичик ва ўрта бизнес вакилларини қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

— "Ўзсаноатқурилишбанк"нинг Андижон минтақавий филиалидан 50 миллион сўмлик сармоя олдим, - дейди "Ҳисор" наслчилик фермер хўжалиги раҳбари Лутфулло Қобулов.— Шунга 260 бош қорамол, 269 тонна ем сотиб олдим. Ҳозир ишларим ёмон эмас.

"Мустақиллик" фермер хўжалиги раҳбари Ҳабибулла Махсумов эса банкдан ўтган йили 80 миллион сўм кредит олган. Бу эса унга ишлаб чиқаришни беш карра кенгайтириш, катта фойда кўриш имконини берган.

Бу икки фермерга ҳавасимиз келди. Аммо иш бу даражада ривожланиб кетганига кўп ҳам ишонгим келмади. Чунки ишлаб чиқариш оғизда битадиган иш эмас-да. Бу фикримни банк филиали бошқарувчиси Холмуҳаммад Каримов сезди шекилли "ишонмасангиз кўриб келамиз", - деди дабдурустдан.

Далага отландик. "Ҳисор" наслчилик фермер хўжалиги Асака туманида жойлашган экан. Замонавий тарзда қайта қурилиб, жиҳозланган фермада 20 киши меҳнат қилаяпти. Фермер Лутфулло Қобуловнинг айтишича, наслчилик билан шуғулланиш фойдалию, ташвиши бир олам. Ҳар бир ишнинг вақтида сифатли бажарилишини талаб этади.

— Осон жойда нон борми, ука? - деди фермер семизлигидан юнглари ялтираб турган қорамолларни кўрсатган. - Астойдил ишлаяпмиз, шунинг учун ўтган йили 184 тонна сут, 20 тонна гўшт сотдик. Шунинг ҳисобидан кредитни қоплаяпмиз. Қарзимизни муддатида узамиз.

Андижон туманида жойлашган "Мустақиллик" фермер хўжалиги фаолияти билан танишдик.

— Талаб катта. Кимга тош, яна кимгадир пойдевор блок ёки ғишт керак, - деди фермер Ҳабибулла Махсумов. - Ўтган йили 129 миллион сўмлик қурилиш ашёларини ишлаб чиқардик ва соф фойда 16 миллион сўмни ташкил этди. Қани айтингчи, банк кредит бермаганида шундай ютуққа эришиб бўлармиди?

— Бундай фойда билан ишлаётган ҳамкорларимиз кўп, - деган суҳбатга қўшилди банк бошқарувчиси. - Шунинг учун банк филиалининг кредит бериш имконияти кундан-кунга ортиб бормоқда. Масалан, ўтган йили кичик ва ўрта бизнес вакилларига 932 миллион сўм кредит берган эдик. Жорий йилда бу рақам сезиларли даражада ошади.

Тадбиркорлар учун махсус ташкил этилган бурчакда барчаси ёзиб қўйилган. Бундан ташқари фермерми, ишбилармонми бизнес режа ёки кредит лойиҳасиними тайёрлашга қийналса, банк ходими унга бажонидил кўмак беради. Тезкорлик ва аниқлик эса банкнинг асосий иш тамойили ҳисобланади.

Банк филиали бошқарувчисининг сўзларига қараганда Андижоннинг ўзида 15та банк бор, албатта бу банкларнинг ўнлаб филиаллари, бўлим ва минибанклари ҳам ишлаб турибди. Демак, "Ўзсаноатқурилишбанк"нинг Андижон филиали учун рақобат муҳитида ишлаш осон эмас. Шу боис банк ходимлари билан мижозлар билан суҳбатлашиб, уларнинг таклиф ва мулоҳазаларини ўрганишади. Бу, албатта, ишни янада яхшилаш, банк хизмати турларини кўпайтириш, кредит бериш ва уни қайтариш тизимини аниқ ва тез ишлашини таъминлаяпти. Келгусидаги режалар катта. Чунки ҳозир ўнлаб ишбилармонларнинг қизиқарли лойиҳаларини ўрганиб чиқиляпти. Улар ҳам тез орада кредит олиб, маҳсулот ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни йўлга қўйса, яна юзлаб янги иш ўринлари яратилишига шубҳа йўқ.

Абдунаби АЛИҚУЛОВ,
журналист

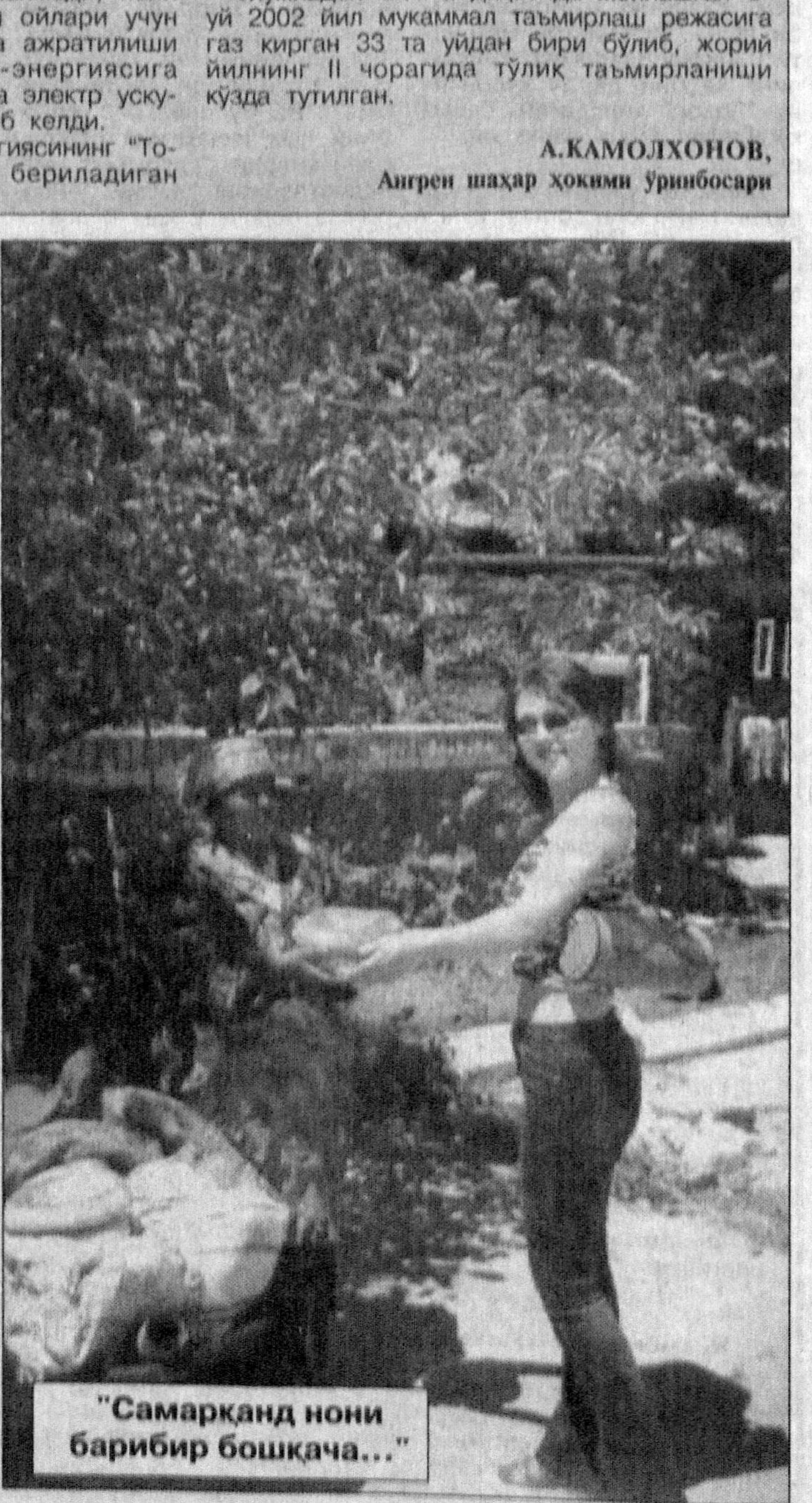

"Самарқанд нони барибир бошқача..."

Манзил: Тошкент шаҳри, П.Ржевский кучаси, 3-уй.

"ЗАМИН"

ДАВЛАТ АКЦИЯДОРЛИК ИПОТЕКА БАНКИ

Мурожаат учун телефонлар: 54-14-98 54-15-17

Азиз фарзандларимизни Халқаро болаларни ҳимоя қилиш куни билан табриклайди ҳамда фуқароларимиз учун қуйидаги омонат турларини таклиф этади:

"ЮЛДУЗ" МУДДАТЛИ ОМОНАТИ

– 12 ойга йиллик 30%,

фоизлар омонат банкка қўйилган куни берилади.

"ЕТТИ-ЮЛДУЗ" МУДДАТЛИ ОМОНАТИ

– 7 ойга йиллик 30%,

фоизлар ойма-ой капитализация қилинади ва муддат охирида тўланади.

"ЗАМИН" МУДДАТЛИ ОМОНАТИ

– 3 ойга - йиллик 30 %,
– 6 ойга - йиллик 34 %,
– 12 ойга - йиллик 36 %,

фоизлар ойма-ой тўланиши ёки капитализация қилиниши мумин.

"НУРОНИЙ" ОМОНАТИ

– омонат миқдори 1 ойдан 12 ойгача

20000 сўм ва ундан юқори – йиллик 30%,
40000 сўм ва ундан юқори – йиллик 32%,
60000 сўм ва ундан юқори – йиллик 33%,
80000 сўм ва ундан юқори – йиллик 34%,
100000 сўм ва ундан юқори – йиллик 35%,
120000 сўм ва ундан юқори – йиллик 36%,
140000 сўм ва ундан юқори – йиллик 37 %,
160000 сўм ва ундан юқори – йиллик 38%,
180000 сўм ва ундан юқори – йиллик 39 %,
200000 сўм ва ундан юқори – йиллик 40 %,
220000 сўм ва ундан юқори – йиллик 41 %,
240000 сўм ва ундан юқори – йиллик 42%,

фоиз тўловлари мижозлар истаган вақтида тўланади.

"ҚАРИЯЛАРИМИЗ-ГАВҲАРИМИЗ"

– 6 ойга йиллик 42 %,

фоизлар ойма-ой тўлаб борилади.

"ИПОТЕКА" ОМОНАТИ

– 1 йилдан-3 йилгача - йиллик 30%,
– 3 йилдан 5 йилгача - йиллик 34 %,
– 5 йил ва ундан юқори - йиллик 42 %,

фоизлар ҳар чоракда тўланиши ёки капитализация қилиниши мумкин.

ТАЛАБ ҚИЛИБ ОЛИНГУНЧА

– йиллик 15 %,

фоизлар ойма-ой тўлаб борилади.

"ЗАМИН" БАНК – БУ СИЗНИНГ ФАРОВОНЛИГИНГИЗ!

Азиз юртдошлар!

Республика акциядорлик-тижорат банки

"ҒАЛЛАБАНК"

Сизнинг маблағларингизни хатарсиз сақлаб, ҳисобланган фоизлари билан ўз муддатида қайтаришни ҳамда уни қатъий сир сақланишини кафолатлаган ҳолда қуйидаги омонат турларини таклиф қилади:

"ОМАД" (уч ойдан кам бўлмаган муддатга)

– ҳар чоракда 6% устамадан ташқари ҳар уч ойда мижозларга катта миқдорда ютуқ ҳам берилади.

"НУРОНИЙ" (бир йил муддатга)

– ҳар икки ойда 7,5%дан даромад тўлаш.

"ОЛТИН ДОН" (бир ой муддатли)

– йилига 50%дан даромад тўлаш ҳисобидан устама берилади.

"ФАРЗАНД" (қисқа муддатли)

– йилига 60%дан даромад тўлаш.

Сизларни ўз мижозларимиз қаторида кўришдан мамнунмиз!

"ҒАЛЛАБАНК" ХОНАДОНИНГИЗГА БАРАКА КЕЛТИРСИН!

Маълумот учун телефонлар: 133-71-72, 56-22-65, 34-41-59

Шукрона

РУҲИНГИЗ ТИНЧ БЎЛСИН!

Бобом раҳматли 30 пора Қуръонни ёд билгувчи, араб ва форс тилларида яхшигина саводи бор киши эди. Ҳамқишлоқлари уни Неъматхонқори деб аташарди.

Ўзининг айтишича, у ёшлигида Андижон шаҳридаги Маҳмудалибой мадрасасида таълим олган экан. Бобом диний адабиётлар билан бир қаторда классик шоирлар, жумладан Хусрав Деҳлавий, Абдураҳмон Жомий, Лутфий, Алишер Навоий каби алломаларнинг асарларини кўп мутолаа қиларди. Навоий "Хамса"сининг катта қисмини ёд ўқир ва мазмунини биз – невараларига тушунтириб берарди.

Қолаверса, Муқимий, Чархий, Ҳабибий, Собир Абдулла ижодини ижобий баҳолар, айниқса Муқимий "Саёҳатнома"сию, Чархийнинг унга ёзган назирасини катта қизиқиш билан айтиб юрарди.

Бобомнинг диний эътиқоди собит эди. Беш маҳал намозни, шунингдек, рўза тутишни сираям канда қилмасди. Эсимда, умрининг охирги кунларида (бобом 1979 йили 86 ёшда вафот этган) ҳам жума намозини уйидан салкам 17 километр нарида – Асака шаҳрида жойлашган жомеъ масжидига бориб, ўқиб келарди.

Бунинг учун у уйидан бекатгача бўлган 1,5 кмлик масофани пиёда босар, сўнг автобусга ўтирар ва қайтишда ҳам шу тариқа йўл юрарди. Ўша пайтларда Марҳамат туманида бирорта ҳам расмий масжид йўқ эди.

Болалигимизда қишлоғимизда Дадаҳожи деган мўйсафид яшарди. Яқин 10 минг аҳолиси бор қишлоқда яккаю ёлғиз ҳожи эди, адашмасам.

Айтишларича, ёшлигида у Маккага пиёда бориб келган эканлар.

— Нега шунча илмингиз ва эътиқодингиз бўла туриб, ҳажга бормагансиз? — сўрардим бобомдан.

— Эй болам, осмон йироқ, ер қаттиқ, — жавоб берарди бобом. Ёшлигимда пиёда жўнаворсам бошқа гап эди, энди кексайиб қолдим. Транспорт билан боришга ҳукумат негадир рўйхушлик бермайди. Рухсат бўлганда қанийди... Ноумид шайтон, ҳажга бемалол борадиган замонлар ҳам кеп қолар...

Мамлакатимизда илк бор "Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида"ги Қонун қабул қилинганда, бир умр Яратганга илтижо қилиб, лекин ўзи қалб эркинлигига эга бўлмай ўтган бобом хаёлимга келган.

1990 йили мамлакатимиздан ҳаж сафарига илк бор давлат йўли билан фуқаролар зиёратга юборилганда, кўз олдимда биринчи бўлиб оппоқ соқолли бобом гавдаланган.

Мана шуларни ўйлаб туриб, бобом каби минглаб художўйларнинг илтижоларини қабул айлаб, уларнинг мақсадларини мужассам этган Ҳақ Таолога беҳад шукрлар қилгим, юртимиз мусулмонларининг ҳадик-хавотирсиз эътиқод қилишлари учун зарур шарт-шароит яратиб берган Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовга чексиз тасаннолар айтгим келади.

Маълумотларга кўра, 1980 йили собиқ Иттифоқ бўйича бор-йўғи 17 киши ҳаж сафарига борган экан. Ҳозир-чи? Йилига минглаб ҳамюртларимиз муқаддас ҳаж сафарига, шунингдек умрани зиёрат қилиш бахтига муяссар бўлмоқдалар. Қишлоғимизда бугун ўнлаб ҳожилар бор десам муболаға бўлмас.

Ҳар гал ҳожи бувалар, ҳожи оналар билан кўришганимизда, беихтиёр бобомни эслайман. Гўё бобожонимни ҳаж сафаридан кутиб олаётгандай бўламан. Ва ниҳоят, бобом орзулаган замонлар келганига яна бир бор ишонч ҳосил қиламан.

Ўқувчилик давримда бобом Амир Темур ҳақида, жумладан унинг ислом динига бўлган эътиқоди хусусида кўп ҳикоялар айтиб берарди. Буюк жаҳонгир намоз ўқиётганида Каъбатуллоҳни кўриб турар экан, дердилар у киши. Шунингдек, унинг ўз устозларига бўлган чексиз ҳурмати хусусида ҳам тўлқинланиб гапириб берарди. Мактабда Амир Темур тўғрисида мутлақо бошқача тасаввурга эга бўлганимиз учун бобомнинг бу ҳикоялари менга қандайдир эриш туюларди. Гарчи бобомнинг фикрига қарши бир гап айтишга ожизлик қилсам-да, ичимда "эски замоннинг кишиси, шунчаки айтди, қўйди-да", деб ўйлардим.

Ожизлигим сабаби – бобом жудаям билимдон эди. Шу боис уни ҳамма ҳурмат қиларди. Давраларда бирор киши бобомнинг гапини инкор қилгани ёки фикрига қарши жўяли фикр айтолганини эслолмайман.

Бобомнинг ҳозиржавоблигига бир мисол (Буни мактабдаги адабиёт ўқитувчимиздан эшитганман). 60-йилларда Андижон педагогика институти жамоаси қишлоқ хўжалик ишларига ёрдам бериш учун бизнинг "Октябрь 50 йиллиги" колхози (ҳозирги Умурзоқ Қорабоев номли ширкат хўжалиги)га бириктирилган экан. Пахта йиғим теримида қатнашаётган институтнинг бир гуруҳ профессор ўқитувчилари хўжалик идораси олдидаги сўрида тушлик қилиб ўтиришиб, Ҳазрат Навоийнинг "Хазойин ул-маоний" асаридаги бир ҳолат юзасидан ўзаро тортишиб қолишибди. Ўқитувчиларнинг ярми бир фикрни, қолган ярми эса бошқача фикрни исботлашга ҳаракат қилишаркан.

Уларнинг баҳсини берилиб тинглаб ўтирган хўжалик раиси Умурзоқ ота Қорабоев бирдан дўкон томонга ўтиб кетаётган бобомни кўриб қопти ва даврада ўтирган таниқли адабиётшунос олим Ҳошимжон Раззоқовга қараб:

— Домла, агар йўқ демасангиз мана шу қори акани даврамизга таклиф этсак, Навоийни жуда яхши билади, дебди ҳурмат билан.

Домла бу таклифга бажонидил рози бўпти. Бобом институт домлаларининг баҳс мавзуини диққат билан тинглагач:

— Менимча иккала фикрда ҳам озгина хатолик бор, — дебди босиқлик билан. Майли, мен ҳам ўз билганимни айтай. Лекин бир нарсани олдиндан шартлашиб олайлик. Агар баҳсда мен ютқазиб қўйсам, уйим шу ерда, нима хоҳласаларинг муҳайё қиламан. Агар ютиб чиқсам, шу китобни менга берсаларингиз бўлгани, келишдикми, дея "Хазойин ул-маоний" китобига ишора қилибди. Домлалар бу шартга рози бўлишгач, бобом китобнинг тегишли жойини ўқиб, сўнг мазмунини шарҳлаб берибди.

Шунда профессор-ўқитувчилар бобомга тан беришиб, китобни бажонидил унга тортиқ қилишган экан. Уларни биринчидан бобомнинг зукколиги ҳайратга солса, иккинчидан оддий бир қишлоқ кишисининг классик адабиётга бўлган қизиқиши ёки китобни ҳар қандай моддий бойликдан устун қўйиши беҳад қувонтирган экан.

Яна бир гап. Мадрасани аъло баҳолар ва намунали хулқ билан тамомлагани учун Тожибой қори деган устози ўзининг Лазокат исмли отин қизини унга бериб, Неъматхонқорини ўзига куёв қилган экан...

Яқинда факультетимиз тингловчилари билан Қашқадарё ва Самарқанд вилоятларига амалий машғулот учун сафар уюштирдик. Шаҳрисабздаги Оқсаройни, "Дор ус-саодат", "Дор ул-тиловат" мақбараларини, Самарқанддаги қатор обидаларни, жумладан Гўри Амирни, шунингдек, ҳар икки шаҳарда мустақиллик йилларида яратилган Амир Темур хиёбонларини, Челак туманининг Хартанг қишлоғида бунёд этилган ал-Бухорий ёдгорлик мажмуасини зиёрат қилдик.

Бобожон! Қутлуғ масканларга қадам қўйганимда, Сиз руҳан менинг ёнимда бўлдингиз. Айниқса, Сиз суйган ва менга кўп бор ҳикоя қилиб берган буюк соҳибқирон қадамжоларини зиёрат қилаётганимда кўз олдимдан нари кетмадингиз.

Қалбимда бугунги кунимиздан ризолик ҳиссини сезиб, "Сиз ўйлаган давр келди, руҳингиз таскин топсин", дедим.

Шукрулло НЕЪМАТОВ,
Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси

Ён дафтар

Унутиб-унутилмас ҳамкасблар

"БЕЗОРИ" ТАЛАБА ВА ПАРТКОМ КОТИБИ

1959 йилнинг ёзи. Ўрта мактабни тамомлаб, САГУнинг филология факультети журналистика бўлимига кириш имтиҳонлари топшириб юрган пайтим. Тошкентда холаваччам Эркин Пўлатовни учратиб қолдим. Эркин акам бу пайтда Тошкент Ирригация ва мелиорация муҳандислари институтининг талабаси эдилар, 3-курсда ўқирдилар.

— Алиназар, қайси институтга ҳужжат топширдинг, келажакда ким бўлмоқчисан? – дедилар Эркин акам салом-аликдан сўнг.

— САГУга ҳужжат топширдим, журналист бўлмоқчиман,— дедим мен.

— Бошқа касб қуриганмиди сенга? – дедилар шунда дабдурустдан Эркин акам. — Біровни мақтаб, біровни ёмонлаб ёзиш ҳам касб бўлдими. Қишлоқда ўсгансан, отанг деҳқон, агроном бўлмайсанми, шифокор бўлмайсанми, бинокор-муҳандис бўлмайсанми...

Ўша йили омадим келиб университет талабаси бўлдим. Йиллар ўтди. Журналист дипломига эга бўлганимдан бери узлуксиз матбуотда ишлаб келаяпман. Эркин акам эса институтни тамомлагач, аввал Янгибозор тумани РТСида муҳандис, бош муҳандис, кейин эса анча йиллар Оҳангарон туманидаги хўжаликлардан бирида директор бўлиб ишладилар. Биз у киши билан тўй-маъракаларда учрашиб, суҳбатлашиб турамиз. Очиғи, ҳар гал учрашганимизда у кишининг журналист касби ҳақида менга айтган гаплари "лоп-лоп" ёдимга тушиб, бу одам касбимни ёқтирмайди, деган фикр хаёлимдан ўтарди. Лекин бир кун қизиқ воқеа бўлди. Эркин акам менга институтнинг тўртинчи курсида ўқиб юрганларида бошларидан ўтган воқеани гапириб бердилар. Воқеа бундай бўлибди. Кузда талабалар Қуйи Чирчиқ туманидаги хўжаликлардан бирида пахта теришаётган экан. Кунлардан бир кун кечқурун совхоз марказидаги кинотеатр ёнида талабалар билан маҳаллий ёшлар ўртасида жанжал чиқиб, ерлик бир йигит калтак ебди. У кўкарган юзи билан уйига борган экан, отаси:

— Нима бўлди, ким билан муштлашдинг? – деб сўрабди.

— Талабалар урди.

Ота ўғлини етаклаб институт раҳбарлари олдига борибди. У ердагилар ота-боланинг шикоятини тинглашгач:

— Сени урган талабани кўрсанг танийсанми? – дейишибди.

— Танийман.

Институт раҳбарлари калтакланган йигитни етаклаб, талабалар ётган баракка келишибди. Йигит у ердагиларни бир-бир назардан ўтказгач:

— Мени мана шу йигит урди, — деб Эркин акани кўрсатибди.

— Бу туҳмат эди, - деб эслади, Эркин ака, - аммо мен қанчайин ўзимни оқлашга ҳаракат қилмайин, фойдаси бўлмади. Ҳеч ким мени ҳимоя қилмади. Эртаси мени институтдан ҳайдаш ҳақида ректорнинг буйруғи чиқди.

Пахта мавсуми тугаб, талабалар Тошкентга қайтибди. Эркин ака ўзини оқлаш ва институтдаги ўқишини тиклаш учун кўп жойга мурожаат қилибди, лекин нафи бўлмабди. Охири институт партком котибига яна бир мурожаат қилай-чи, бу гал ҳам илтимосимга қулоқ солмаса, юқорироқ жойга шикоят қиламан, деган хулосага келибдилар. Партком котиби эса уни одатдагидек совуқ кутиб олибди.

— Сен безори нега яна келдинг? Институтдан ҳайдалган одамсан-ку. Бу масалада биз орқага қайтмаймиз. Ректорнинг буйруғи буйруқ.

— Сиз шу даргоҳнинг сиёсий раҳбарисиз. Мен эса туҳматга учраган жабрдийдаман. Ҳаётимда бировга қўл кўтарган инсон эмасман. Ўрта мактабни кумуш медал билан битирганман. Хулқ-атворимни мени яхши билган одамлардан суриштиринглар. Масаламни ўрганадиган комиссия ташкил қилинглар.

— Биз учун ўша калтак еган боланинг гапи гап. Тошингни тер!

— Мени чиндан ҳам ўқишга тиклашни хоҳламайсизларми?

— Хоҳламаймиз.

— Қароринглар қатъийми?

— Қатъий.

— Жуда яхши. Мана, энди мендан кўринглар. Сизлар билан бошқача гаплашаман. Бу даргоҳда тўрт йил ўқиб, виждонли одамнинг кўнглини айнитадиган ишлар анчалигини жуда билдим. Бу ер ўқишга чинакам қизиқадиган ёшлар эмас, кўпроқ "илдизи" бақувват "тўнка"лар ўқийдиган жойлиги ҳам ҳақиқат... Мен фельетончи Ориф Юнуснинг олдига бораман, институтларингни фельетон қилдираман. Ана шунда биласизлар бировга ноҳақ жабр қилиш нималигини.

Шу гапларни айтгач, Эркин ака шарт бурилибди-да, эшик томон юрибдилар. Партком котиби шу пайт "дик" этиб ўрнидан турибди-да, пилдираб келиб Эркин аканинг йўлини тўсибди.

— Тўхта, бола! Бу жазавангдан туш, - дебди у. — Тинч институтимизни ғалванинг уясига айлантирма. Биз сенга пўписа қилаётган эдик. Ўқишингни тиклаймиз. Ҳозироқ деканингга қўнғироқ қиламан. Ректор билан ҳам ўзим гаплашаман. Эртадан лекцияларга киравер...

— Менинг институтдан ноҳақ ҳайдалишим ва яна ўқишга тикланишим ана шундай бўлган, - деди Эркин ака ҳикояларини ниҳоялаб. – Машҳур фельетончининг номини тилга олишим, мушкулимни осон қилди, ҳақ жойида қарор топишида қўл келди.

— Шу гапларингизнинг ҳаммаси ростми ёки тўқимаси ҳам борми? – дедим мен.

— Бу гапинг ғалати бўлди-ку, укам, - деди Эркин акам ҳайрон бўлиб. – Бирда-иккида ёлғон сўзлаганимни эшитганмидининг?

— Эшитмаганман, лекин сизнинг туҳматга учраганингизда журналистга шикоят қилмоқчи бўлганингиз мени таажжублантираяпти, — дедим-да, ёшликда менга айтган гапларини эслатдим.

— Шундай деганманми-а?! – дедилар Эркин акам ҳайрон бўлиб.

— Шундай дегансиз.

— Минг афсус, ундай бўлса, сендан узр сўрайман, мен нотўғри гапирганман. У пайтлар мен ҳам ҳали яхши билан ёмонни дуруст фарқлай олмайдиган ғўр йигит эдим-да. Касбинг — олижаноб касб.

Кейин Эркин акам кулиб дедилар:

— Яхшиямки, партком котиби билан жанжаллашганимда ёнимда йўқ экансан. Акс ҳолда, домла, бу акамнинг гаплари ҳам пўписа, Ориф Юнуснинг олдига икки дунёда ҳам бормайдилар, сабаби, журналист зотини хуш кўрмайдилар, дермидинг.

Алиназар ЭГАМНАЗАРОВ

(Боши ўтган сонларда. Давоми бор.)

Суҳбат

Унча-мунча қўшиқни тоқат қилиб эшитолмайдиган, эшитганда ҳам ўзининг юқори талабидан ўтказиб тинглайдиган ҳамкасбимиз узоқ ижодий сафаримиз олдидан Ойбек Ҳамроқулов деган ёш хонанданинг оҳанграбо тасмасини сотиб олганида ажабландик. Рости, хонанданинг қўшиқларини гарчи унда-бунда эшитган бўлсак-да, бу галгидек таъсирланиб, берилиб тингламаган эканмиз. Ширали овоз, оддий иборалардан тузилган шеър матни, халқона оҳанг бизни ўзига ром этди.

Сафардан қайтган ўша инжиқ ҳамкасбимиз кўмагида Ойбек Ҳамроқулов билан яқиндан танишиш мақсадида унга атаб саволларни туздик-да, хонандага юзландик.

Ойбек ҲАМРОҚУЛОВ:

"САНЪАТ — БИР ЧАМАН..."

— Ўттизни ортда қолдирганингизга ҳам уч йил бўлибди. Нега шу пайтгача катта саҳнага чиқишга шошилмадингиз? Бундан мақсад аввал мустаҳкам замин тайёрлаб кейин саҳнага чиқишмиди ёхуд машҳур хонанданинг ўғли эканингиз кечроқ ёдга тушганиданми?

— Бунинг сабаби аввало катта саҳнага тайёр бўлишим керак эди. Албатта, ҳозир ҳам бунга тўла тайёрман дея олмайман, бироқ шу йўлда астойдил ҳаракат қиляпман.

Менинг фикримча, катта саҳнага чиқишдан олдин ҳар бир санъаткорда аввало шунга яраша маҳорат бўлиши керак. ... тинимсиз маҳоратимни оширишга, эл олдида ҳисоб беришга тайёрланаяпман. Шу боисдан катта саҳнага чиқишимга вақт етилиб келяпти, деб ўйлайман.

— Ҳозир сиз ҳам бозор, ҳам санъат этагидан тутгансиз. Бозор ва санъат бир-бирига уйғун келадими, йўқми? Ҳар ҳолда бозорнинг одами бошқа. Айтиш жоиз бўлса, иккаласи бамисоли икки қутб. Сизни қайси бири ўзига кўпроқ тортаяпти?

— Мен учун санъат ҳамма нарсадан устун бўлиб чиқди. Иккаласини бир хилда олиб бориб бўлмас экан. Бозорни ушласанг, санъатинг аро йўлда қолиб кетиши тайин экан. Бозор бир қизиқиш эди. Лекин ўшанда ҳам барибир ижод қилар эдим.

Мени санъат ўзига кўпроқ тортди.

— Жавобингиздан яна бир савол туғилди: Санъатга тортилишингизга сабаб дадангиз Нуриддин Ҳамроқуловнинг тайёр ижро услуби, бир умрлик тажрибаси сиз учун бирламчи аҳамият касб этгани бўлса керак-да? Саволдан мақсад сизнинг қўшиқчилик истеъдодингизга шубҳа билдирмаган ҳолда, ўзингизга хос услуб ва йўналишларни излашингиз кўзга ташланмагандек кўринаётганидадир.

— Энди масаланинг нозик жиҳати бор. Авваломбор, шуни унутмаслик лозимки, қонимиз бир, устозим бўлганларидан, бир уйда яшаганимиздан кейин истайсизми-йўқми ижро услубим дадамларнинг йўлларига тортади.

Дадам ҳам бир вақтлар Ўринбой Нуралиев, Таваккал Қодировдек устозларнинг ижро услубида қўшиқ айтишга интилганлар. Бироқ кейинчалик ўз йўлларини топганлар. Қолаверса, менинг ижро услубим дадамларнинг йўлларига ўхшаганидан хурсандман. Негаки, шу пайтгача у кишига ўхшатиб айтган иккинчи бир кишини кўрмаганман.

Тўғри, овозим, қўшиқнинг авж қисмини куйлашим дадамнинг ижро услубларига ўхшаши мумкин. Лекин вақт келиб, қачондир мен ҳам ўз услубимни топаман.

— Санъатда рақобат бўлиши керакми?

— Албатта, санъатда, санъаткорлар ўртасида соғлом рақобат бўлиши керак. Рақобат сизни кўпроқ ишлашга, ижод қилишга мажбур қилади.

Санъат ҳам бир чаман. Унда ҳар хил гул ўсади. Кимгадир бинафша ёқади, кимдир атиргулни яхши кўради. Шу маънода, хонандалар учун шинавандалар баҳосидан мукаммалроқ баҳо йўқ. Ҳар ким дидига мосини танлайди. Қайси санъаткорнинг кучи нимага етишини ҳаёт кўрсатади.

— Ҳозир аксарият қўшиқчилар махсус қўшиқчи шоирларни гўё "хусусий"лаштириб олган. Яхшими, ёмонми қачон қараманг ўшалардан хониш қилишади. Кўз тегмасин, сизда бу ҳолат кузатилмаяпти. Бунинг сабаби нима?

— Албатта, шеър танлаш хонанданинг хоҳиши. Агар у истаса, бир шоирнинг йигирма-ўттизта шеърини қўшиқ қилиши мумкин. Айримлар аввал мусиқа топиб шунга яраша шеър "заказ" қилади, деб эшитганман.

Мен ҳозиргача ҳеч қайси шоир билан ўтириб ишламаганман. Китоблардан, газета-журналлардан кўнглимга яқин шеър излайман. Агар шундай шеър тополсам, унинг муаллифи классик шоир бўладими, машҳур ёхуд ҳаваскор шоирми бундан қатъий назар қўшиқ қиламан.

"Айтинг санам" қўшиғим шоир Исмоил Тўхтамишов қаламига мансуб шеър асосида яратилган. Мен бу шоирни шахсан танимайман, бироқ ушбу шеърига ишқим тушган. "Бир пари" — ўзимнинг машқим, ҳавас билан ёзган шеърим асосида қўшиқ бўлган. Ҳозир Бобур Бобомурод шеърларига мусиқа басталаш билан бандман.

— Устоз санъаткор Комилжон Отаниёзов ижро этган "Соҳибқироним бор манинг" қўшиғини янги йўналишда айтишингизга нима туртки бўлган?

— Ҳеч қайси санъаткорни марҳум санъаткор Комилжон Отаниёзовни эшитганчалик баъзан завқ билан, баъзан ўйга толиб эшитмаганман. У киши ижро этган қўшиқлардаги қувват, дард, устознинг фавқулодда авж пардаларга кўтарила олиши мени ўзига боғлаб қўйганди.

Устоз санъаткорнинг овозлари туширилган бир оҳанграбо тасмасини тинглардим-у, унда айнан "Соҳибқироним бор манинг" қўшиғи охиригача ёзилмай қолганидан кўнглим ғаш эди. Кейинроқ ушбу қўшиқ тўла ёзилган бошқа кассетани сотиб олиб айнан шу қўшиқни ижро этилишини роса ўрганганман.

Кейинроқ бир тўй сўнггида шу қўшиқни айтдим, яна бир йиғинда шўхроқ қилиб куйлагандим, бунга беш-ўн аёл чиқиб роса ўйнашди, ҳатто айнан шу қўшиқни сўраб 4—5 марта таклиф ҳам тушди.

Равшан ака деган санъатга ихлосманд акамизнинг маслаҳатлари билан қўшиқни оҳанграбо тасмага туширдик. У киши тинглаб кўргач, "Мен кутганимдан ҳам яхши чиқибди..." дедилар. Шу-шу, устоз қўшиқларини айтиб юрибмизда...

— Кўпчилик хонандалар яккахон концерт беришидан олдин ҳомий излаб қолишади. Сизнинг бугун-эрта ҳомийлар кўмагисиз концерт беришингиз ишбилармонлигингиз қувватидан эмасми?

— Йўқ, унчалик эмас. Менга "Зарафшон" концерт зали маъмурияти концерт беришимни таклиф қилишди, рад этолмадим. Тўғри, у ерга-бу ерга ҳомийлик кўмаги сўраб мурожаат қилганим йўқ. Ҳатто саҳна безакларию бошқа ташкилий томонларига ҳам аралашганим йўқ.

Концертга қанча мухлис келади, бу ёғи — Худодан.

— Нега концертингиз рекламаси ҳаминқадар? Қолаверса, нима сабабдандир, ҳафта, ҳафта оралаб "оммабоп" газеталарда қийшайган суратингиз кўринмайди, радиоларда қўшиқларингиз пешма-пеш кетиб туриши у ёқда турсин, аҳён-аҳёнда ҳам берилмайди. Бунинг боиси нима: мухлисларингиз ҳаддан зиёд бўлганига ишонганингизданми ёки...

— Концертни рекламаси билан "Зарафшон" концерт зали маъмурияти шуғулланишган. Оммабоп газеталарга чиқмаётганим масаласига тўхталсак, мен ҳеч қачон уларга бориб мени суратим билан чиқаринглар, деб айтмаганман. Радиода чиқиш қилиш масаласида ҳам гап шу...

Кўпроқ тўйларга чиқяпман. Тўйсиз тирикчилик бўлмайди. Тўй бу — санъаткорни катта дошқозонга солиб пишитади, қайнатади. Тўйларда имтиҳондан ўтган санъаткор учун катта саҳнада қўшиқ ижро этиш машаққат бўлмай қолади.

Суҳбат "Sonato-Records" овоз ёзиш студиясида ёзиб олинди

Ўзбекистон ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси биринчи ўринбосари таниқли адиб, ажойиб инсон
Хожиакбар ШАЙХОВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оиласига ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ОАВни демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси ЎзАнинг Наманган вилояти бўйича мухбири, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист
Назира ХЎЖАЕВАнинг
вафоти муносабати билан марҳуманинг оила аъзоларига ҳамдардлик билдиради.

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Ўзингни англаб ет!

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир **Амирқул КАРИМОВ**

Таҳрир ҳайъати: Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Турсунали АКБАРОВ (махсус мухбир), Наим КАРИМОВ, Норали ОЧИЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 16-уй. Телефон: 144-25-06, 133-69-45, 41-52-72.

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзил: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Собиржон ЁҚУБОВ

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00
Буюртма — Г - 373

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi.